



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.012.01.2021

Pan Przemysław Bajorek  
Kierownik Zakładu  
Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej  
w Izbicku  
ul. Powstańców Śląskich 16, 47-180 Izbicko

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/102 - Gospodarowanie zasobami wodnymi przez przedsiębiorstwa wodociągowe w gminach wiejskich

## I. Dane identyfikacyjne

|                                     |                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Jednostka kontrolowana              | Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Izbicku <sup>1</sup> , ul. Powstańców Śląskich 16, 47-180 Izbicko                                                                                                       |
| Kierownik jednostki kontrolowanej   | Przemysław Bajorek, Kierownik ZGKiW <sup>2</sup> , od 3 stycznia 2005 r.                                                                                                                                              |
| Zakres przedmiotowy kontroli        | 1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań<br>2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi<br>3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków |
| Okres objęty kontrolą               | Lata 2019 – 2021 (do czasu zakończenia kontroli) oraz dowody sporządzone przed lub po okresie objętym kontrolą mające związek z kontrolą                                                                              |
| Podstawa prawna podjęcia kontroli   | Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>3</sup>                                                                                                                               |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli<br>Delegatura w Opolu                                                                                                                                                                         |
| Kontroler                           | Aleksandra Pawlicka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOP/52/2021 z 28 maja 2021 r.<br><br>(akta kontroli str. 1-2)                                                                                   |

<sup>1</sup> Dalej: ZGKiW lub Zakład.

<sup>2</sup> Dalej: Kierownik.

<sup>3</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

## II. Ocena ogólna<sup>4</sup> kontrolowanej działalności

### OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że w ZGKiW prawidłowo zorganizowano realizację zadań związanych z gospodarowaniem zasobami wodnymi. Kontrolowany podmiot dysponował wymaganymi pozwoleniami oraz posiadał uzgodnione i zatwierdzone taryfy. Zapewniono również ochronę ujęć wody, użytkowanych w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Kontrole stanu technicznego i przydatności do użytkowania elementów sieci wodociągowej potwierdziły, że stan ww. obiektów nie zagrażał życiu ani zdrowiu, jednak kontrole te zostały przeprowadzone po raz pierwszy w 2021 r. i nie obejmowały elementów liniowych sieci wodociągowej. Na bieżąco usuwano awarie w sieci, dzięki czemu czas ich trwania nie przekraczał doby i nie występowały długotrwałe przerwy w dostawie wody. W przypadku skażenia biologicznego wodę uzdatniono substancją posiadającą atest higieniczny Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, jednak substancja ta nie posiadała pozytywnej oceny higienicznej PPIS, co było niezgodne z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków<sup>5</sup>. W ZGKiW nie wypełniano również niektórych obowiązków, wynikających z pozwoleń wodnoprawnych.

W ZGKiW prowadzono monitoring sieci – automatyczny w przypadku wodociągu zasilanego z ujęcia wody w Siedlcu oraz polegający na odczytach parametrów sieci z urządzeń zlokalizowanych przy ujęciach w Krośnicy. Wycieki diagnozowano na podstawie analizy wartości monitorowanych parametrów i ilości pobranej wody. W Zakładzie sprawowano wewnętrzną kontrolę jakości wody, jednak nie poddawano badaniu próbek wody pod kątem zawartości niektórych substancji. Z opóźnieniem przeprowadzono również badanie wody pod kątem stężenia aktywności substancji promieniotwórczej – radonu oraz nie prowadzono pomiarów stężenia substancji promieniotwórczych pod kątem ich występowania i przekroczeń w rezerwowym ujęciu wody w Krośnicy. Kierownik nie poinformował PPIS o przypadku przekroczenia zalecanej normy mętności wody, nie udokumentował również faktu przekazania informacji o przekroczeniach Wójtowi Gminy Izbicko. W jednostce kontrolowanej nie udokumentowano też dat, ani samego faktu przekazywania sprawozdań z badania jakości wody PPIS.

## III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej<sup>6</sup> kontrolowanej działalności

### OBSZAR

### 1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

#### Opis stanu faktycznego

ZGKiW został powołany uchwałą nr XXIX/144/04 Rady Gminy Izbicko z dnia 18 października 2004 r. w sprawie powołania Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Izbicku i nadania statutu<sup>7</sup>. Zgodnie ze statutem, przedmiotem działalności kontrolowanej jednostki było m.in.: 1/ zbiorowe zaopatrzenie w wodę

<sup>4</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

<sup>5</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 2028; dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

<sup>6</sup> Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

<sup>7</sup> Zmienionej uchwałą nr LXI/299/10 Rady Gminy Izbicko z dnia 8 listopada 2010 r. zmieniającej uchwałę w sprawie powołania Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Izbicku i nadania statutu. Dalej: statut ZGKiW.

i zbiorowe odprowadzanie ścieków, 2/ wykonywanie inwestycji wodno-kanalizacyjnych, 3/ eksploatacja, utrzymanie, konserwacja i remonty urządzeń sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, 4/ gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy i gospodarowanie lokalami użytkowymi oraz 5/ utrzymanie dróg gminnych w okresie zimowym.

(akta kontroli str. 10-18)

W 2014 r. Wodociągi i Kanalizacja w Opolu Spółka z o.o. w Opolu przystąpiła do budowy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Izbicko – w miejscowościach Krośnica, Borycz, Utrata i Grabów. Wybudowaną infrastrukturą administruje ta Spółka. Ponadto, na podstawie umowy z 18 grudnia 2014 r. i aneksu do niej z 31 grudnia 2020 r. Gmina Izbicko przekazała ww. spółce do korzystania sieć kanalizacyjną w miejscowościach Izbicko, Otmice oraz Ligota Czamborowa. Zgodnie z postanowieniami zawartej umowy utrzymanie urządzeń i obiektów kanalizacyjnych oraz wykonywanie napraw i remontów było zadaniem Spółki. Tym samym, w okresie objętym kontrolą ZGKiW nie prowadził działalności związanej ze zbiorowym odprowadzaniem ścieków.

(akta kontroli str. 19-27)

Prowadzeniem spraw z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi w ZGKiW zajmowały się cztery osoby, tj. Kierownik, dwóch konserwatorów-monterów sieci wodociągowej<sup>8</sup> oraz osoba odpowiedzialna za obsługę biurowo-administracyjną ZGKiW<sup>9</sup>. Osoby te posiadały doświadczenie związane z zadaniami wykonywanymi na zajmowanych stanowiskach. Kierownik posiadał wykształcenie wyższe z zakresu zarządzania i marketingu, osoba zatrudniona na stanowisku pomocy administracyjno-biurowej – wykształcenie średnie, a osoby zatrudnione na stanowisku konserwatorów-monterów sieci wodociągowej – wykształcenie zawodowe o specjalności tokarz oraz ślusarz mechanik. Zakresy obowiązków Kierownika oraz osób zatrudnionych na stanowiskach konserwatorów-monterów sieci wodociągowej były zawarte w umowach o pracę, natomiast zakres obowiązków osoby zatrudnionej na stanowisku pomocy administracyjno-biurowej został określony w formie odrębnego dokumentu. Zakresy te były aktualne i umożliwiały realizację zadań, będących przedmiotem kontroli NIK.

W latach 2004-2015 Kierownik uczestniczył w szkoleniach m.in o tematyce sporządzania wniosków o dofinansowanie oraz analiz finansowych i ekonomicznych (w 2004 r.), zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (w 2010 r.), jak również uzyskał uprawnienia operatora koparkoładowarki - wszystkie typy oraz pił mechanicznych do ścinania drzew (w 2012 r.), a także ładowarki jednonaczyniowej (w 2015 r.). Jedna osoba (zatrudniona na stanowisku konserwatora montera sieci wodociągowej) w okresie zatrudnienia w ZGKiW uzyskiwała uprawnienia w zakresie obsługi koparkoładowarki - wszystkie typy oraz pił mechanicznych do ścinki drzew. Pozostali pracownicy ZGKiW nie byli kierowani na szkolenia związane z zakresem wykonywanych zadań. Kierownik wyjaśnił, że nie zachodziła potrzeba szkolenia pracowników. Stwierdził również, że *zdarzało się, że uczestniczyliśmy w pokazach, na których prezentowane były materiały do eksploatacji wodociągów, np. armatura żeliwna, jak również prezentowane były typy i funkcjonowanie pomp głębinowych oraz dobór parametrów*. Pracownicy realizujący obowiązki z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi wyjaśnili, że nie występowały sytuacje,

<sup>8</sup> Zatrudnieni w 2012 r. i w 2017 r., w wymiarze pełnego etatu.

<sup>9</sup> Zatrudniona w okresie od 1 września do 30 listopada 2019 r. i od 1 września do 31 grudnia 2020 r. w wymiarze ½ etatu oraz w okresie od 1 stycznia 2021 r. w wymiarze pełnego etatu. Wcześniej, tj. od 1 marca do 31 sierpnia 2019 r. osoba ta odbywała staż w ZGKiW. We wcześniejszym okresie zadania w zakresie obsługi administracyjno-biurowej były wykonywane przez inspektora ds. księgowych.

w których powierzono by im zbyt dużą liczbę zadań, która utrudniała rzetelne wywiązywanie się z obowiązków.

(akta kontroli str. 284-289, 299-300, 549)

Gmina Izbicko posiadała sieć wodociagową przesyłową o długości 7,3 km oraz sieć rozdzielczą o długości 55,2 km (w 2019 r.) i 56,6 km (w 2020 r.). Woda pobierana była z trzech ujęć, tj. dwóch zlokalizowanych w Krośnicy oraz jednego w Siedlcu. W 2019 r. liczba czynnych przyłączy wodociagowych do budynków wynosiła 1 452, a w 2020 r. – 1 461. Według danych zawartych w sprawozdaniu SG-01 *Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna* za 2019 r. liczba budynków w Gminie Izbicko wynosiła 1 452, z czego 1 040 budynków było przyłączonych do sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. zgodnie z ww. sprawozdaniem na terenie gminy znajdowało się 1 461 budynków, z których 1 041 posiadało przyłącza do sieci kanalizacyjnej. Wszystkie budynki w gminie zostały przyłączone do sieci wodociagowej.

Liczba obowiązujących umów o zaopatrzenie w wodę w 2019 r. wynosiła 1 605, w 2020 r. – 1 637, a w 2021 – 1 642. W latach tych zawarto 22, 32 oraz pięć nowych umów.

ZGKiW nie prowadził działalności w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, ani też nie zawierał umów o odprowadzanie ścieków. Liczba nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy w 2019 r. wynosiła 412, a w 2020 r. 420, z czego dla 20 nieruchomości istniała fizyczna możliwość takiego podłączenia. Sieć kanalizacyjna nie obejmowała miejscowości: Siedlec, Poznowice, Sprzęcice oraz Suchodanec. Ponadto w miejscowościach, w których ta sieć funkcjonowała, nie zostały do niej przyłączone budynki będące pustostanami oraz których mieszkańcy emigrowali z kraju.

(akta kontroli str. 28-40, 202-203)

ZGKiW jako gminny zakład budżetowy, zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, nie był zobowiązany do posiadania zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

ZGKiW posiadał trzy pozwolenia wodnoprawne na pobór wód: 1/ z tzw. „nowego” ujęcia w Krośnicy<sup>10</sup>, 2/ ze „starego” ujęcia w Krośnicy<sup>11</sup> (z którego korzystano w przypadku potrzeby uzupełnienia niedoborów wody pobieranej z „nowego” ujęcia) oraz 3/ w Siedlcu<sup>12</sup>. Pozwolenia te zostały wydane w 2016 r. z mocą obowiązującą do 2036 r.

(akta kontroli str. 41-50)

W okresie objętym kontrolą obowiązywały kolejno dwa regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków<sup>13</sup>. W projekcie regulaminu, przedstawionym Radzie Gminy Izbicko 11 marca 2020 r., określono, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 19 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, prawa i obowiązki ZGKiW oraz odbiorców usług, w tym: 1/ minimalny poziom usług świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, 2/ warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami usług, 3/ sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach, 4/ warunki przyłączania do sieci, 5/ warunki techniczne określające możliwości dostępu do usług wodociagowo-kanalizacyjnych, 6/ sposób dokonywania przez przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne odbioru wykonanego przyłącza, 7/ sposób postępowania w przypadku niedotrzymania ciągłości usług i odpowiednich

<sup>10</sup> Udzielone decyzją Starosty Strzeleckiego z 8 czerwca 2016 r. nr ROŚ.6341.23.2016.HP.

<sup>11</sup> Udzielone decyzją Starosty Strzeleckiego z 31 sierpnia 2016 r. nr ROŚ.6341.38.2016.HP.

<sup>12</sup> Udzielone decyzją Starosty Strzeleckiego z 8 czerwca 2016 r. nr ROŚ.6341.22.2016.HP.

<sup>13</sup> Przyjęte uchwałami Rady Gminy Izbicko: nr XLVII.274.2018 z 13 listopada 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 3273, ze zm.) i nr XIX.161.2020 z dnia 24 sierpnia 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 2385).

parametrów dostarczanej wody i wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej ścieków, 8/ standardy obsługi odbiorców usług, w tym sposoby załatwiania reklamacji oraz wymiany informacji dotyczących w szczególności zakłóceń w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków oraz 9/ warunki dostarczania wody na cele przeciwpożarowe. Regulamin uchwalony przez Radę Gminy Izbicko 24 sierpnia 2020 r. zawierał zmiany w stosunku do ww. projektu, będące następstwem opinii wydanej przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – m.in. w zakresie sposobu rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat określone w taryfach oraz sposobu postępowania w przypadku niedotrzymania ciągłości usług.

(akta kontroli str. 130-164)

Regulamin przyjęty uchwałą z 13 listopada 2018 r. nie zawierał zmian w stosunku do projektu przedstawionego Radzie Gminy Izbicko 11 czerwca 2018 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z 30 października 2019 r. sygn. I SA/Op 346/19, w wyniku skargi Wojewody Opolskiego, stwierdził nieważność tej uchwały<sup>14</sup>, uzasadniając, że posiadała ona m.in. następujące wady:

1/ jej treść nie odpowiadała treści przepisu art. 19 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, gdyż:

- nie określono w niej minimalnego poziomu świadczonych usług, takich jak: ilość dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków szczegółowe parametry jakościowe wody, ciśnienie wody oraz ciągłość dostaw, ograniczając się do stwierdzenia, że jakość dostarczanej wody powinna odpowiadać wymaganiom określonym w przepisach wykonawczych do ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, a ZGKiW jest obowiązany prowadzić regularną kontrolę wewnętrzną jakości dostarczanej wody;
- nie określono warunków technicznych, dotyczących możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych, gdyż powołano się na wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodnych i kanalizacyjnych<sup>15</sup>, który to dokument z założenia ma charakter planistyczny;
- w § 7 ust. 3 i 4 regulaminu w sposób nieuprawniony scedowano na ZGKiW obowiązek gminy, wynikający z art. 19 ust. 5 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w zakresie udostępnienia wniosku o zawarcie umowy oraz informacji o szczegółowych warunkach zawierania umów;
- nie określono minimalnych okresów rozliczeniowych stosowanych przez ZGKiW;
- 2/ w § 10 regulaminu zawarto niezgodny z prawem zapis dotyczący uzależnienia wykonania przyłącza od uzgodnienia dokumentacji technicznej z ZGKiW;
- 3/ w § 16 ust. 6 regulaminu nałożono na podmioty przyłączane obowiązek wykonania operatu geodezyjnego przed zasypaniem przyłącza, mimo braku upoważnienia ustawowego w tym zakresie.

(akta kontroli str. 51-109)

Przychody osiągnięte przez ZGKiW z tytułu wykonywania usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiły w 2019 r. 668,8 tys. zł, w 2020 r. 656,7 tys. zł, a w pierwszym półroczu 2021 r. – 312,9 tys. zł. Koszty ponoszone w związku z wykonywaniem tych usług w ww. latach wyniosły odpowiednio 683,8 tys. zł, 643 tys. zł i 331 tys. zł. ZGKiW nie ponosił kosztów inwestycji w urządzenia wodociągowe, gdyż były one finansowane bezpośrednio z budżetu Gminy Izbicko. Kontrolowana jednostka nie pozyskiwała środków zewnętrznych na realizację zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. ZGKiW nie planował budowy urządzeń wodociagowych

<sup>14</sup> Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2020r. poz. 354.

<sup>15</sup> Z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

oraz kanalizacyjnych, w związku z czym nie został sporządzony wieloletni plan rozwoju i modernizacji takich urządzeń, obejmujący okres objęty kontrolą oraz lata następne. W ocenie Kierownika zabezpieczone środki finansowe związane z gospodarowaniem zasobami wodnymi były wystarczające. Wyjaśnił również, że aby zapewnić w ciągu kolejnych pięciu lat dostarczanie odpowiedniej jakości wody, w sposób nieprzerwany i pod odpowiednim ciśnieniem, niezbędne są środki w łącznej wysokości 3 435,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 165-185, 281-283)

Jak wyjaśnił Kierownik, w celu racjonalizacji zużycia wody planowana jest przebudowa istniejącej sieci cementowo-azbestowej. Dodał również: *We własnym zakresie prowadzimy wymianę zasuw oraz węzłów wodociagowych. (...) Podstawowym działaniem racjonalizującym zużycie wody jest stała dbałość o sprawność i szczelność systemu wodociagowego oraz monitorowanie pracy urządzeń wodociagowych, umożliwiające szybkie działanie pracowników Zakładu w przypadku sytuacji awaryjnych. Wykrywanie awarii sprzętem elektronicznym jest mocno utrudnione, ze względu na konstrukcję sieci wodociagowej z różnych materiałów, tj. rury cementowo-azbestowe, żeliwne oraz PCV. Pojawia się również problem lokalizacji, niektóre sieci wodociagowe znajdują się na niezwykle spękanym gruncie skalnym, co powoduje uciekanie wody w szczeliny, a nie ukazanie się awarii na zewnątrz – w takim przypadku jesteśmy zmuszeni do lokalizowania awarii poprzez odcinkowe zamykanie sieci. Operacje tego typu przeprowadzane są najczęściej w godzinach nocnych, w czasie najniższego rozbioru wody.*

(akta kontroli str. 281-283, 550)

W 2018 r. ZGKiW określił taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę na okres od 11 czerwca 2018 r. do 10 czerwca 2021 r., a w 2021 r. - na okres kolejnych 3 lat. Obie taryfy zostały opracowane zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 2-4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zatwierdzone przez organ regulacyjny, tj. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Z uwagi na brak zakładów przemysłowych w gminie ustalono jedną grupę taryfową dla wszystkich odbiorców wody.

(akta kontroli str. 186-201, 207-280)

Ewidencja księgowa ZGKiW, dotycząca działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, była prowadzona zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w szczególności umożliwiała wydzielenie kosztów stałych i zmiennych prowadzonej działalności, jak również przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami prowadzonej działalności. ZGKiW nie prowadził działalności inwestycyjnej.

(akta kontroli str. 165-183, 185)

W okresie objętym kontrolą określona była jedna grupa taryfowa odbiorców. Jak wyjaśnił Kierownik, ZGKiW *posiada jednolitą taryfę ze względu na brak przemysłu i dużych zakładów produkcyjnych na terenie gminy. Posiadamy jedynie małe zakłady rodzinne, a większe przedsiębiorstwa typu paszarnia (...) wodę zużywają jedynie do celów socjalno-bytowych. Mieszkańców gminy zachęcamy do racjonalnego korzystania z wody – na zebraniach wiejskich, (...) młodzież i dzieci szkolne w czasie drzwi otwartych Zakładu, gdzie również pokazujemy jak wydobywana jest woda i skąd się bierze. W czasie suszy informujemy mieszkańców za pomocą tablic ogłoszeniowych oraz lokalnej prasy o tym, aby nie używać wody do podlewania trawników oraz innych zieleni.*

(akta kontroli str. 283)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Kierownik zaniechał podjęcia działań zmierzających do zmiany nieaktualnych postanowień statutu kontrolowanej jednostki. W rezultacie treść § 3 statutu ZGKiW zawierała zapisy, zgodnie z którymi zadań tej jednostki należało wykonywanie inwestycji wodno-kanalizacyjnych oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków, podczas gdy zadania te były realizowane odpowiednio przez Gminę Izbicko oraz przez Wodociągi i Kanalizację w Opolu Spółkę z o. o. Ponadto zgodnie z § 9 regulaminu organizacyjnego ZGKiW<sup>16</sup> do zadań grupy ds. eksploatacji wodociągów należała obsługa kanalizacji sanitarnej i czyszczenie, usuwanie zatorów i usuwanie awarii, oraz obsługa przepompowni ścieków, mimo że nie stanowiły one zadań jednostki kontrolowanej. Jak wyjaśnił Kierownik, ww. zadania mogą być w przyszłości realizowane ponownie przez Zakład. Dodał również: *uwagam, że lepsza sytuacja jest wtedy, gdy dokumenty zawierają więcej zapisów dotyczących realizowanych zadań, niż za mało.*

(akta kontroli str. 9, 11, 549)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zgodnie z art. 68 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych<sup>17</sup> jednym z celów kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych jako ogółu działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, jest w szczególności zapewnienie zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi. Zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej należy natomiast, stosownie do postanowień art. 69 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, do obowiązków kierownika jednostki. W załączniku do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych<sup>18</sup> wskazano natomiast (w części II A Środowisko wewnętrzne w pkt 3 *Struktura organizacyjna*), że struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań a zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Tym samym zaniechanie podjęcia działań zmierzających do dostosowania postanowień statutu kontrolowanej jednostki do jej aktualnych celów i zadań świadczyło o braku należytej staranności w tym zakresie.

#### OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie organizacyjne, kadrowe i finansowe ZGKiW do realizacji zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. Kontrolowany podmiot dysponował wymaganymi pozwoleniami, opracował regulamin świadczenia usług oraz posiadał uzgodnione i zatwierdzone taryfy. Zatrudniono też pracowników w liczbie i o kompetencjach wystarczających do realizacji zadań Zakładu.

<sup>16</sup> Ustalonym przez Kierownika zarządzeniem Nr 6/2010 z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej w Izbicku.

<sup>17</sup> Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

<sup>18</sup> Dz. Urz. Min. Finansów nr 15, poz. 84.



## 2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi

Opis stanu faktycznego

W ZGKiW nie opracowano wieloletniego planu rozwoju urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych. Działalność inwestycyjną dotyczącą sieci wodociagowej prowadziła i finansowała Gmina Izbicko, która zaplanowała realizację następujących przedsięwzięć: 1/ wymiana sieci wodociagowej przy ul. Myśliwca w Sprzęcicach (2019 r.) – inwestycję zrealizowano w planowanym terminie, 2/ budowa tranzytowej sieci wodociagowej w Izbicku (2020 r.) – inwestycję zrealizowano w zaplanowanym terminie, 3/ rozbudowa sieci wodociagowej – ul. Leśna w Izbicku – opracowanie dokumentacji (2021 r.), 4/ rozbudowa sieci wodociagowej w Otmicach przy osiedlu – opracowanie dokumentacji (2021 r.), 5/ wymiana azbestowej sieci wodociagowej w miejscowościach: Siedlec, Suchodanec oraz Izbicko (w latach 2022-2025). Łączne koszty zrealizowanych inwestycji wyniosły 439,4 tys. zł. Planowane koszty inwestycji, które do czasu kontroli NIK nie zostały wykonane, miały wynieść 7 108 tys. zł.

(akta kontroli str. 184-185, 599)

Kontrole okresowe, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane<sup>19</sup>, zostały przeprowadzone 4 maja 2021 r. Kontrole te dotyczyły stacji uzdatniania wody<sup>20</sup> w Krośnicy, ujęcia wody w Siedlcu, dwóch ujęć w Krośnicy oraz pompowni strefowej i zbiornika wody w Izbicku. Kontrole te zostały zrealizowane po raz pierwszy od utworzenia Zakładu, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W wyniku ww. kontroli stwierdzono, że stan ww. obiektów nie zagrażał życiu lub zdrowiu. Ujęcie wody w Siedlcu znajdowało się w należytym stanie technicznym i nie wymagało przeprowadzenia remontów. W SUW w Krośnicy (zlokalizowanej przy ul. Jakuba Kani) stwierdzono m.in. uszkodzenie podbitki sufitowej w budynku stacji pomp, uszkodzenia pokrycia zbiornika na wodę oraz uszkodzenia wokół wjazdu do zbiornika. W przypadku tzw. „starego” ujęcia wody w Krośnicy (zlokalizowanego przy ul. Odrodzenia) stan tynków oceniono jako niezadowalający i stwierdzono, że wymagają odnowienia lub wykonania docieplenia i nowych tynków cienkowarstwowych, a drzwi i okna wymagają odnowienia lub wymiany. Odnowienia wymagały również elementy odwodnienia, pokrycie dachowe oraz kłapy zbiornika żelbetowego. Zalecono także naprawę ogrodzenia. Cały obiekt, zgodnie z protokołem kontroli, wymagał poprawy estetyki poprzez generalny remont (modernizację) lub wymianę jego elementów. W wyniku kontroli pompowni strefowej i zbiornika wody w Izbicku zalecono natomiast odnowienie ścian pompowni i wjazdów, oraz zapewnienie lepszej wentylacji pomieszczenia pompowni. Nie określono terminów wykonania ww. zaleceń.

Jak wyjaśnił Kierownik, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły okoliczności wymienione w art. 61 ust. 2 ustawy Prawo budowlane, obligujące do przeprowadzenia kontroli bezpiecznego użytkowania obiektu budowlanego.

Kontrola przeprowadzona na zlecenie NIK<sup>21</sup> przez pracowników Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Strzelcach Opolskich, obejmująca SUW w Krośnicy oraz trzy najstarsze odcinki sieci wodociagowej, położone w najdalszej odległości od siedziby ZGKiW (w miejscowościach Siedlec, Suchodanec i Poznowice), nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 203, 554-596, 658-757)

<sup>19</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.

<sup>20</sup> Dalej: SUW.

<sup>21</sup> Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

Dokumentacja zgromadzona w trakcie niniejszej kontroli nie pozwalała na jednoznaczne stwierdzenie, że dla trzech ujęć wody, funkcjonujących na terenie gminy Izbicko, zostały ustanowione strefy ochronne.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzonych dla miejscowości, w których znajdowały się ujęcia (Krośnica i Siedlec)<sup>22</sup> uwzględnione zostały następujące strefy ochronne:

- strefa ochrony bezpośredniej „starego” ujęcia wody w Krośnicy,
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody w Siedlcu.

Informacji o ww. strefach nie uwzględniono natomiast w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Izbicko<sup>23</sup>. Na mapach, stanowiących załączniki do studium, zaznaczono jedynie granice wygaszonych stref ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych, wraz z adnotacją *planowane ponowne ustanowienie*. W toku kontroli NIK Kierownik nie przedstawił decyzji w sprawie ustanowienia stref ochronnych ujęć wody, które obowiązywałyby w latach 2019-2021. Wprawdzie w obowiązującej uprzednio decyzji Starosty Strzeleckiego nr ROŚ.6223-58/10 z 31 grudnia 2010 r. w sprawie udzielenia ZGKiW pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód z ujęcia w Siedlcu wynikało, że dla ww. ujęcia w 1999 r. ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej, to strefa ta, na podstawie art. 21 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw<sup>24</sup> została wygaszona z dniem 1 stycznia 2013 r. Z kolei w obowiązującym uprzednio pozwoleniu wodnoprawnym, udzielonym decyzją Starosty Strzeleckiego nr ROŚ 6223/5/2/2000 z 24 marca 2000 r. ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej dla „starego” ujęcia w Krośnicy, jednak decyzja ta została wydana na czas określony, do końca 2010 r.<sup>25</sup> Z informacji uzyskanej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Naczelnika Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Strzelcach Opolskich wynika, że w okresie po 1 stycznia 2002 r. Starosta Strzelecki nie wydawał decyzji ustanawiających strefy ochrony ujęć wody, znajdujących się na terenie gminy Izbicko. Jednocześnie w warunkach określonych w pozwoleniu wodnoprawnym na pobór wód ze „starego” ujęcia w Krośnicy, obowiązującym w okresie objętym kontrolą, ZGKiW został zobowiązany, aby strefę ochrony bezpośredniej tego ujęcia oznaczyć zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody<sup>26</sup>. Oględziny przeprowadzone w trakcie kontroli NIK potwierdziły, że tereny, na których znajdowały się wszystkie trzy ujęcia wody, zostały ogrodzone i oznaczone tablicami, zawierającymi informacje o ustanowieniu strefy ochrony bezpośredniej. Przestrzegano również pozostałych obowiązków, dotyczących zagospodarowania terenu oraz obowiązujących zakazów, ograniczeń i nakazów właściwych dla stref ochrony bezpośredniej.

W informacji, uzyskanej w toku kontroli na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, Zastępca Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach wskazał, że według posiadanej przez niego wiedzy dla ujęć wody na terenie gminy Izbicko nie zostały ustanowione strefy ochronne.

<sup>22</sup> Przyjęte uchwałami Rady Gminy Izbicko: nr IV.19.2019 z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego KROŚNICA, BORYCZ – 2 (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 755, ze zm.) oraz nr XII/52/2011 z dnia 26 września 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Siedlec (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 126, poz. 1488, ze zm.).

<sup>23</sup> Przyjętego uchwałą Rady Gminy Izbicko nr VI.30.2015 z 30 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia drugiej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Izbicko.

<sup>24</sup> Dz. U. Nr 32 poz. 159.

<sup>25</sup> Niezależnie od tego, ustanowiona strefa ochronna zostałaby wygaszona na podstawie wskazanego przepisu ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw.

<sup>26</sup> Dz. U. nr 136 poz. 1457.

Zgodnie z art. 133 ust. 1 w związku z art. 135 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne<sup>27</sup> strefę ochronną, obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, ustanawia z urzędu właściwy organ Wód Polskich w drodze decyzji. Art. 551 ust. 1 ww. ustawy stanowi natomiast, że dla ujęć wody, dla których dotychczas nie ustanowiono stref ochronnych obejmujących wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, wskazany organ zobowiązany był ustanowić takie strefy w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do końca czerwca 2018 r.

(akta kontroli str. 42, 301-314, 318-320, 323-328, 522-523, 608-610, 642-643)

Przedsiębiorstwo nie posiadało przeprowadzonej analizy ryzyka, która obejmowałaby ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody. Zgodnie z art. 551 ust. 2 ustawy Prawo wodne (po zmianie wprowadzonej na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2<sup>28</sup>) właściciele ujęć wody, dla których nie ustanowiono strefy ochronnej obejmującej teren ochrony pośredniej, mają obowiązek przeprowadzenia analizy ryzyka i złożenia wniosków o ustanowienie stref ochronnych, obejmujących teren ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej, jeżeli jest to uzasadnione wynikami tej analizy, w terminie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy Prawo wodne, tj. do końca 2022 r.

(akta kontroli str. 283, 204-206)

W ZGKiW nie wypełniano niektórych obowiązków, nałożonych przez Starostę Strzeleckiego w wydanych pozwoleniach wodnoprawnych. Rejestracja wielkości wody, pobranej z ujęć, nie była prowadzona w oparciu o codzienne odczyty wodomierzy. Nie prowadzono pomiarów wydajności, a w przypadku obu ujęć w Krośnicy – również poziomu zwierciadła wody w studniach. Ponadto nie prowadzono badań wody pobieranej ze „starego” ujęcia w Krośnicy. Powyższe zaniechania opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W pozostałym zakresie nie stwierdzono, aby ZGKiW nie wypełniał obowiązków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Jednostka kontrolowana nie ponosiła też podwyższonych opłat z powodu poboru wód z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. ZGKiW posiadał i wykorzystywał zalegalizowane przyrządy pomiarowe do pomiaru ilości pobranych wód.

(akta kontroli str. 204-206, 321-322, 324, 326, 328, 553)

Według wyjaśnień Kierownika, w celu obniżenia strat wody w sieci wodociągowej, w latach 2019-2021 (do 30 czerwca) podejmowano działania w ramach bieżącego utrzymania sieci i urządzeń wodociagowych oraz ich diagnostyki. Łączne koszty tych działań wyniosły 56,2 tys. zł, z tego 23,7 tys. zł w 2019 r., 29,1 tys. zł w 2020 r. i 3,4 tys. zł w I połowie 2021 r., a źródłem ich finansowania były środki własne ZGKiW. Ponadto na lata 2022-2025 zaplanowano wymianę sieci azbestowej, generującej największe straty wody. Straty wody w sieci wodociągowej w 2019 r. wynosiły 30 tys. m<sup>3</sup>, w 2020 r. – 28 tys. m<sup>3</sup>, a w I połowie 2021 r. – 31 tys. m<sup>3</sup>. ZGKiW nie posiadał oszacowanego *ekonomicznego poziomu wycieków z sieci*, tj. docelowego minimalnego poziomu, do jakiego powinny być ograniczone straty wody w sieci wodociągowej przy najniższych kosztach eksploatacyjnych<sup>29</sup>. Kierownik wyjaśnił, że przyjęty docelowy poziom wycieków, do którego dąży, wynosi 5%.

(akta kontroli str. 204-206, 282-283, 605, 655)

<sup>27</sup> Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zm.

<sup>28</sup> Dz. U. poz. 875 ze zm.

<sup>29</sup> Optymalny poziom wycieków, dla którego koszty strat z wycieków równają się z kosztami usuwania wycieków.

W okresie objętym kontrolą wystąpiły łącznie 82 awarie sieci wodociągowej, z tego 32 w 2019 r., 29 w 2020 r. i 21 w I połowie 2021 r. Awarie polegały głównie na rozszczelnieniu połączeń rur cementowo-azbestowych, co było spowodowane zużyciem sieci. W przypadku nowych sieci wodociagowych usterki wynikały z wadliwego ich wykonania przez wykonawców i były usuwane w ramach gwarancji. Czas awarii wynosił od 1 do 4 godzin. Wskaźnik intensywności awarii sieci wodociągowej (liczony jako liczba uszkodzeń na 1 km sieci wodociągowej) wyniósł 0,5 w 2019 r., 0,45 w 2020 r. i 0,11 w I połowie 2021 r. Nie wystąpiły przypadki długotrwałej (trwającej ponad dobę) przerwy spowodowanej awarią. Według wyjaśnień złożonych przez Kierownika, przy okazji budowy kanalizacji sanitarnej wymieniane były węzły wodociagowe z zasuwami, co miało na celu zapewnienie szybszego diagnozowania wycieków, poprzez odcinkowe zamykanie sieci wodociągowej.

(akta kontroli str. 204-206, 606-607)

W procesach uzdatniania wody stosowano technologię odżelazniania i odmanganiania (poprzez napowietrzanie wody i zastosowanie filtrów ze złożem żwirowym), nie używając w tym celu środków chemicznych. W przypadku wystąpienia skażenia bakteriynego stosowany był podchloryn sodu, posiadający atest higieniczny Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny. Kierownik wyjaśnił, że względu na dobrą jakość wody nie wprowadzano zmian w stosowanej technologii jej uzdatniania.

(akta kontroli str. 294-298)

Stosowany w przypadku skażenia biologicznego podchloryn sodu nie posiadał pozytywnej oceny higienicznej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Strzelcach Opolskich<sup>30</sup>, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 294-295)

W badanym okresie wystąpiły trzy przypadki, gdy woda pochodząca z sieci wodociągowej nie spełniała norm jakościowych. W lipcu 2019 r. przekroczony został parametr biologiczny (obecność bakterii grupy coli), co spowodowało, że woda z kranu była zdatna do spożycia wyłącznie po przegotowaniu. Jednocześnie PPIS wskazał na możliwość jej wykorzystania do innych celów, z wyjątkiem mycia owoców, warzyw i naczyń kuchennych. Komunikat PPIS został opublikowany na stronie internetowej Urzędu Gminy w Izbicku. Nie informowano natomiast o przekroczeniach zalecanych wartości parametrów, stwierdzonych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody, tj.: mętności i ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 godzinach inkubacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W zawieranych umowach na dostawę wody nie uwzględniano postanowień w zakresie obniżek ceny wody za niedostarczanie przez przedsiębiorstwo wody odpowiedniej jakości, w wystarczającej ilości lub pod odpowiednim ciśnieniem. Zapisów takich nie zawierały zatwierdzone wnioski taryfowe. Według wyjaśnień Kierownika obniżki takie nie były stosowane.

(akta kontroli str. 207-280, 284-289, 499-502, 551, 597-598)

Sprawozdania o wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych (M-06) zostały sporządzone zgodnie z objaśnieniami, na podstawie dokumentacji przedsiębiorstwa i były terminowo przekazywane ich odbiorcy. Nie stwierdzono nierzetelnego sporządzania tych sprawozdań.

(akta kontroli str. 36-39, 526-528)

<sup>30</sup> Dalej: PPIS.

Kierownik wyjaśnił, że nie dostrzega utrudnień i ograniczeń w zakresie realizacji zadań dotyczących gospodarowania zasobami wodnymi.

(akta kontroli str. 294-295)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ZGKiW nie przeprowadzano pięcioletnich kontroli elementów liniowych sieci wodociągowej, o których mowa art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, polegających na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. W kontrolowanej jednostce nie zapewniono także terminowego przeprowadzenia pięcioletnich kontroli okresowych, polegających na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania pozostałych czterech elementów sieci, tj. SUW w Krośnicy, „starego” ujęcia wody w Krośnicy, ujęcia wody w Siedlcu oraz pompowni strefowej w Izbicku. Kontrole te zostały przeprowadzone dopiero 4 maja 2021 r. (po raz pierwszy od utworzenia Zakładu<sup>31</sup>).

Kierownik wyjaśnił: *Nie były przeprowadzane takie kontrole – w wyniku przeoczenia. Pompownia strefowa w Izbicku została oddana do użytkowania w 2005 r., natomiast wszystkie trzy ujęcia powstały przed utworzeniem Zakładu. Wodę z nowego ujęcia w Krośnicy eksploatuje się od 2005 r. W odniesieniu do braku kontroli elementów liniowych sieci stwierdził: Takich kontroli nie przeprowadzały osoby z uprawnieniami budowlanymi, jednak [sieć] jest na bieżąco kontrolowana przez pracowników Zakładu. W mojej ocenie brak kontroli na podstawie przepisów ustawy Prawo budowlane nie wpłynął negatywnie na funkcjonowanie tej sieci.*

(akta kontroli str. 549-550, 554-596)

2. W 2019 r. do uzdatniania wody, w której stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego, zastosowano podchloryn sodu, pomimo że substancja ta nie posiadała pozytywnej oceny higienicznej PPIS. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę każdy materiał i wyrób używany do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi powinien posiadać pozytywną ocenę higieniczną państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Jak wyjaśnił Kierownik, brak pozytywnej oceny zastosowanej substancji wynikał z jej stosowania w wyjątkowych, awaryjnych sytuacjach, a jej zastosowanie w 2019 r. nastąpiło w wyniku ustnego polecenia wydanego przez pracownika Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Strzelcach Opolskich.

(akta kontroli str. 294-295, 500, 550)

3. W ZGKiW nie wypełniano części obowiązków, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych, tj.:

a) nie zapewniono prowadzenia badań jakości wody pobieranej ze „starego” ujęcia w Krośnicy, pomimo że taki obowiązek nałożył na ZGKiW Starosta Strzelecki w decyzji nr ROŚ.6341.38.2016.HP z 31 sierpnia 2016 r. w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego – według wyjaśnień złożonych przez Kierownika, PPIS nie miał zastrzeżeń co do zakresu prowadzonych badań wody; wyjaśnił on również, że w ramach prowadzonego nadzoru PPIS zlecał badania wody pochodzącej z wodociągu Krośnica (lecz nie z samego ujęcia);

b) rejestracja wielkości wody, pobieranej z wszystkich trzech ujęć, znajdujących się na terenie gminy, nie była prowadzona w oparciu o codzienne odczyty wodomierzy; ponadto dla „starego” ujęcia w Krośnicy nie prowadzono rejestru pobieranej wody – według wyjaśnień Kierownika wynikało to z faktu realizacji innych zadań; wyjaśnił on również: *jeżeli pracownik obecny w stacji uzna, że parametry są właściwe, nie*

<sup>31</sup> Zgodnie z wpisami w książkach tych obiektów.

dokonywać zapisów w rejestrze. Pracownicy znają sieć, w związku z czym odczyt parametrów jest wystarczający, aby stwierdzić, czy wszystko jest w porządku, czy też nie. Odczyty nie są również dokonywane w soboty i w niedziele. Podczas tzw. długich weekendów staram się, aby przynajmniej raz jeden z pracowników był obecny w stacjach wodociągowych. Z ujęcia „starego” w Krośnicy pobór wody jest śladowy, gdyż jest to ujęcie rezerwowe; zdarza się, że z ujęcia tego uzupełniana jest woda znajdująca się w zbiorniku w Izbicku;

c) nie prowadzono pomiarów wydajności, a w przypadku obu ujęć w Krośnicy - również pomiaru poziomu zwierciadła wody w studniach; przy czym w pozwoleniach wodnoprawnych na pobór wód z ujęć zlokalizowanych w Krośnicy Starosta Strzelecki określił obowiązek przeprowadzania ww. pomiarów co najmniej raz w miesiącu, a z ujęcia w Siedlcu - co najmniej raz na kwartał; według wyjaśnień Kierownika pomiar wydajności wiąże się z wyłączeniem eksploatacji ujęcia wody. Zwierciadło jest mierzone tylko wówczas, gdy zaistnieje konieczność wymiany pompy. Według mnie nie zachodzi konieczność częstszego pomiaru zwierciadła wody w studniach.

(akta kontroli str. 41-50, 321-322, 324, 326, 328, 550)

4. Na stronie internetowej ZGKiW<sup>32</sup> nie zamieszczono informacji o stwierdzonych w 2019 r. przekroczeniach zalecanych wartości parametrów jakości wody, tj. jej mętności i ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 godzinach inkubacji, co Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako działanie nierzetelne. Kierownik wyjaśnił: *Nie informowaliśmy o wskazanych przekroczeniach, gdyż przekroczenie tych parametrów w mojej ocenie nie stanowiło zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. W przypadku upublicznienia takiej informacji panika mieszkańców byłaby niewspółmierna do realnego zagrożenia.*

(akta kontroli str. 551)

#### OCENA CZĄSTKOWA

Ujęcia wody na terenie gminy Izbicko były chronione w sposób określony w przepisach ustawy Prawo wodne, regulujących zasady obowiązujące na terenach ochrony bezpośredniej. Kontrole stanu technicznego i przydatności do użytkowania elementów sieci wodociągowej zostały przeprowadzone po raz pierwszy w 2021 r., a ich wyniki potwierdziły, że stan ww. obiektów nie zagrażał życiu ani zdrowiu. Kontrolom nie podlegały jednak elementy liniowe sieci wodociągowej. W ZGKiW nie wypełniano też obowiązków, wynikających z pozwoleń wodnoprawnych, dotyczących pomiarów ilości pobranej wody, wydajności i lustra wody w studniach (z wyjątkiem ujęcia w Siedlcu) oraz badań jakości wody pochodzącej ze „starego” ujęcia w Krośnicy.

Na bieżąco usuwano awarie w sieci, dzięki czemu czas ich trwania nie przekraczał doby i nie występowały przerwy w dostawie wody. W przypadku skażenia biologicznego wodę uzdatniono substancją posiadającą atest higieniczny Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny, jednak nieposiadającą pozytywnej oceny higienicznej PPIS, co było niezgodne z art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Sprawozdania w zakresie realizowanych zadań sporządzano rzetelnie i terminowo przekazywano do GUS.

<sup>32</sup> <http://zgkiw.izbicko.pl>.

### 3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków

Opis stanu  
faktycznego

W ZGKiW od 2015 r. korzystano z automatycznego monitoringu, za pomocą którego określano ciśnienie wody, wielkość produkcji oraz wykrywano zaniki zasilania elektrycznego w stacji wodociągowej w Siedlcu. System monitoringu przekazywał dane z punktu pomiaru do stanowiska monitorowania w biurze ZGKiW. System ten został wykonany w ramach realizacji zadania pn. *Przebudowa Stacji Wodociągowej w Siedlcu z budową zbiornika na wodę o pojemności 150 m<sup>3</sup> wraz z budową magistrali wodociągowej Siedlec-Sprzęcice*, a łączne koszty jego zakupu, montażu, aktywacji i uruchomienia (poniesione przez Gminę Izbicko) wyniosły 47,2 tys. zł netto. Ponadto monitorowano pracę sieci wodociągowej w SUW w Krośnicy, w „starym” ujęciu wody w Krośnicy oraz w pompowni strefowej na zbiorniku wody w Izbicku poprzez odczyty parametrów z urządzeń zlokalizowanych w stacjach wodociągowych.

(akta kontroli str. 315-317, 331-333, 600)

Pomiary ciśnienia w sieci wodociągowej, natężenia przepływu wody w sieci oraz szczelności przewodów wykonywane były średnio raz na dobę w czterech miejscach: w SUW w Krośnicy, na ujęciach wody w Krośnicy oraz w Siedlcu, a także w pompowni strefowej na zbiorniku wody. Dane z prowadzonego monitoringu nie były archiwizowane. Według wyjaśnień złożonych przez Kierownika czasowe pogorszenie parametrów mogło się zdarzyć kilka razy w ciągu roku, a pracownicy ZGKiW na bieżąco reagowali na problemy związane z utrzymaniem tych parametrów. Wycieki wody były diagnozowane na podstawie danych z monitoringu oraz danych o produkcji wody.

(akta kontroli str. 498, 600)

W ZGKiW nie opracowano wewnętrznych wytycznych (zaleceń) dotyczących wewnętrznej kontroli jakości wody. Kontrolę taką prowadzono cztery razy w ciągu roku, a ponadto raz w roku przeprowadzano badanie wody pod kątem parametrów fizykochemicznych, zlecając pobór i transport próbek wody Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Strzelcach Opolskich, a analizę próbek – Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu. Zakres prowadzonej kontroli był zgodny z wymogami wynikającymi z § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi<sup>33</sup> (z wyjątkiem badań przeprowadzonych 24 kwietnia 2020 r.) i obejmował m.in. obecność bakterii grupy coli i *Escherichia coli*, ogólną liczbę organizmów w temperaturze 22°C, barwę, mętność, smak, zapach, stężenie jonów wodoru (pH) oraz przewodność elektryczną.

Ponadto 12 sierpnia 2020 r. przeprowadzono badanie próbek wody pochodzącej z wodociągu w Izbicku, w związku z budową wodociągu tranzytowego (badanie wody pod kątem występowania bakterii z grupy coli, E-coli i enterokoków). W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Badanie pod kątem tych samych parametrów, przeprowadzone w związku z budową nowego wodociągu w Otmicach przy ul. Tadeusza Kościuszki i zakończone 23 stycznia 2019 r., również nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 329-330, 334-335, 359-433)

<sup>33</sup> Dz. U. poz. 2294; dalej: rozporządzenie w sprawie jakości wody.

W przekazanych kontrolowanej jednostce pismach<sup>34</sup> PPIS ustalił częstotliwość pobierania próbek wody do badań. Ustalono również punkty czerpalne służące do pobierania próbek wody do badań – stację wodociagową w Siedlcu oraz SUW w Krośnicy.

(akta kontroli str. 455-464)

Wstępny monitoring substancji promieniotwórczych w wodzie został przeprowadzony w okresie od stycznia do lutego 2018 r. przez Śląskie Centrum Radiometrii Środowiskowej Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach. Badanie poziomu stężenia substancji promieniotwórczych dotyczyło próbek pobranych z ujęcia wody w Siedlcu oraz z SUW w Krośnicy, w zakresie radonu, izotopów radu:  $^{226}\text{Ra}$  i  $^{228}\text{Ra}$ , trytu oraz określenia dawki orientacyjnej. Badanie wykazało, że stężenie substancji promieniotwórczych w wodzie nie przekroczyło wartości parametrycznych, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody. W wodzie pobranej z ujęcia w Siedlcu przekroczona została natomiast granica wykrywalności radonu, określona w części C załącznika nr 6 do ww. rozporządzenia (wynik  $13,2 \pm 2,8$  Bq/l przy określonej w rozporządzeniu wartości równej 10 Bq/l). W związku z tym kolejne badanie stężenia aktywności radonu w wodzie pochodzącej z ujęcia w Siedlcu, zgodnie z częścią D załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie jakości wody, powinno zostać przeprowadzone po upływie sześciu miesięcy. Kolejne badanie zawartości radonu ( $^{222}\text{Rn}$ ) w próbce wody pobranej z ujęcia wody w Siedlcu przeprowadzono natomiast dopiero 7 lutego 2019 r., co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Badanie to wykazało, że nie została przekroczona norma parametryczna, określona w rozporządzeniu w sprawie jakości wody dla tego pierwiastka, ani też wartość 50 Bq/l, od której uzależniona była częstotliwość następnych badań.

(akta kontroli str. 434-451)

W okresie objętym kontrolą, w wyniku wewnętrznej kontroli jakości wody trzykrotnie stwierdzone zostało przekroczenie wartości parametrów jakości wody, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody, i tak:

1/ w wyniku badania udokumentowanego w sprawozdaniu z 7 maja 2019 r. nr 611/W/S/OL/19, w próbce wody pobranej w stacji wodociagowej w Siedlcu stwierdzono przekroczenie normy ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 godzinach inkubacji (117 jtk/1 ml wobec zalecanej wartości dla wody wprowadzanej do sieci wodociagowej nie większej niż 100 jtk/1 ml<sup>35</sup>); sprawozdanie z badania wpłynęło do ZGKiW po trzech dniach od jego sporządzenia i po czterech dniach od zakończenia badań; według informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Zastępcy PPIS, informację o wynikach badań przekazał PPIS pracownik laboratorium wykonującego badanie; z przekazanych informacji wynikało również, że uwagi na fakt, iż wskazana w rozporządzeniu wartość 100 jtk/1 ml jest wartością zalecaną, a kolejne badania przeprowadzone 24 czerwca 2019 r. nie wykazały obecności mikroorganizmów, nie podejmowano żadnych działań naprawczych; w informacji przekazanej przez Dyrektora Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, w której przeprowadzone zostało badanie próbek wody, poinformowała ona: *mając na uwadze objaśnienie nr 2 do tabeli nr 1 lp. 2, zawarte w rozporządzeniu w sprawie jakości wody oraz w trosce o jakość wody dostarczanej konsumentowi, pracownicy Działu Laboratoryjnego niezwłocznie, tj. dnia 2.05.2019 r. drogą telefoniczną przekazali PPIS informację (...) o przekroczeniu ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C po 72 godzinach inkubacji;*

<sup>34</sup> Z 8 stycznia 2019 r., z 14 stycznia 2020 r. oraz z 26 stycznia 2021 r.

<sup>35</sup> Zgodnie z tabelą nr 1 w części C załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie jakości wody.



2/ w wyniku badania udokumentowanego w sprawozdaniu z 28 czerwca 2019 r. nr 904/W/S/OL/19, w próbce wody pochodzącej ze studni nr 1 przy zbiorniku w Izbicku stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości azotanów (79 mg/l wobec dopuszczalnej wartości wynoszącej 50 mg/l<sup>36</sup>); według informacji przekazanej przez Zastępcę PPIS, pracownicy laboratorium nie informowali PPIS o wyniku badania; zgodnie z uzyskaną informacją badanie to wykonano w związku z tym, że studnia, z której pochodziła badana próbka wody, mogłaby być awaryjnym źródłem zasilania wodociągu Krośnica; nie było konieczności podejmowania działań naprawczych;

3/ w wyniku badania udokumentowanego w sprawozdaniu z 2 grudnia 2019 r. nr 1945/W/S/OL/19, w próbce wody pobranej w stacji wodociągowej w Siedlcu stwierdzono przekroczenie normy mętności wody (10 NTU wobec zalecanej wartości do 1 NTU<sup>37</sup>); sprawozdanie z badania wpłynęło do ZGKiW po trzech dniach od dnia jego sporządzenia i po pięciu dniach od zakończenia badań; według informacji przekazanej przez Zastępcę PPIS, pracownicy laboratorium nie informowali PPIS o wyniku badania; zgodnie z przekazaną informacją nie podejmowano działań naprawczych, a zwiększona mętność mogła być wynikiem wypłukiwania osadów z sieci wodociągowej. *Mętność wody nie jest parametrem odnoszącym się bezpośrednio do zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jej podwyższone wartości mogą jednak wskazywać na zakłócenie uzdatniania wody, którego następstwem może być nieprawidłowość stwarzająca takie ryzyko, na przykład nieodpowiednia jakość mikrobiologiczna wody. W ww. przypadku jakość mikrobiologiczna wody była właściwa.*

Kierownik udzielił podmiotowi, wykonującemu badania wody na zlecenie ZGKiW, zgody na powiadamianie PPIS o przekroczeniach parametrów, o których mowa w § 10 rozporządzenia w sprawie jakości wody<sup>38</sup>.

W przypadku nieprzekroczenia parametrów jakości wody określonych w rozporządzeniu, laboratorium przekazywało do ZGKiW sprawozdanie z badań jakości wody w czasie od 1 do 10 dni od dnia sporządzenia sprawozdania (od 1 do 11 dni od dnia zakończenia badań).

(akta kontroli str. 396-397, 426-429, 473, 484, 495, 631-641)

Kierownik wyjaśnił, że informacje o przekroczeniach norm jakości wody oraz o zakresie planowanych działań naprawczych przekazywał Wójtowi Gminy Izbicko ustnie.

(akta kontroli str. 519-521)

Według wyjaśnień złożonych przez Kierownika, sprawozdania z badań próbek wody dostarczał PPIS osobiście, bez pokwitowania. Analiza informacji o datach przedłożenia tych sprawozdań, uzyskanych od PPIS na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, wykazała, że sprawozdania były przekazywane terminowo, z wyjątkiem sprawozdania z 7 maja 2019 r.

PPIS przekazywał ZGKiW oceny jakości wody, stwierdzające jej przydatność do spożycia, w ciągu od 1 do 115 dni od daty ostatniego przekazanego badania, przeprowadzonego w ramach kontroli wewnętrznej.

(akta kontroli str. 496-498, 631-636, 641)

W latach 2019-2021 (I półrocze) PPIS dokonał ośmiu okresowych ocen jakości wody, z tego cztery oceny w 2019 r., dwie w 2020 r. i dwie w 2021 r.), stwierdzając

<sup>36</sup> Zgodnie z częścią B załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie jakości wody.

<sup>37</sup> Zgodnie z tabelą nr 2 w części C załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie jakości wody mętność powinna być akceptowalna przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian; zalecany zakres wartości - do 1.

<sup>38</sup> Tj. parametrów określonych w części A lub części C w tabeli 1 lp. 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia - w przypadku przekroczenia wartości parametrycznej  $\geq 10$  jtk (NPL)/100 ml.

każdorazowo jej przydatność do spożycia przez ludzi. W wyniku badań własnych PPIS stwierdzono następujące przekroczenia wartości parametrów jakości wody:

- zgodnie ze sprawozdaniem z 26 lipca 2019 r. nr 804/W/S/OL/19, w próbce wody pochodzącej budynku przy ul. Adama Mickiewicza w Suchodolcu stwierdzono obecność bakterii grupy coli (35 NPL/100 ml), a w próbce wody pochodzącej z budynku przy ul. Powstańców Śląskich 16 – obecność bakterii grupy coli (238 NPL/100 ml) i enterokoków (8 jtk/100 ml); do sieci wodociągowej został podany środek dezynfekcyjny (podchloryn sodu); kolejne badania: 1/udokumentowane w sprawozdaniu z 31 lipca 2019 r. potwierdziły występowanie bakterii grupy coli (>2420 NPL/100 ml) w zbiorniku w Izbicku, 2/udokumentowane w sprawozdaniu z 7 sierpnia 2019 r. potwierdziły występowanie bakterii grupy coli w zbiorniku w Izbicku na poziomie 1<sup>39</sup>; komunikatem z 31 lipca 2019 r. PPIS poinformował o stwierdzeniu przydatności wody do spożycia przez ludzi;
- zgodnie ze sprawozdaniem z 2 listopada 2020 r. nr 1034/W/S/OL/20, w próbce wody pochodzącej budynku szkoły przy ul. 15 Grudnia 32 w Izbicku stwierdzono obecność bakterii grupy coli (wynik: 7 jtk/100 ml); według PPIS przyczyną przekroczenia był mały rozbiór wody, spowodowany działaniem szkoły w ograniczonym zakresie.

(akta kontroli str. 336-358, 368, 402-404, 499-502)

Według wyjaśnień złożonych przez Kierownika, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły okoliczności, które mogły spowodować zmianę jakości wody w sieci wodociągowej, zwłaszcza jej pogorszenie (z wyjątkiem stwierdzenia obecności bakterii grupy coli w zbiorniku w Izbicku). ZGKiW nie występowało z wnioskiem o zgodę na odstąpienie od wymagań jakim powinna odpowiadać woda, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.

(akta kontroli str. 519-521)

Do ZGKiW nie wpływały skargi oraz reklamacje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(akta kontroli str. 521)

Pracownicy ZGKiW nie prowadzili kontroli, o których mowa w art. 7 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (tj. kontroli urządzeń pomiarowych, wodomierzy głównych lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów). Czynności polegające na odczytywaniu wskazań wodomierzy, zgłaszaniu zmian stanu technicznego urządzeń oraz zgłaszaniu problemów uniemożliwiających odczytywanie wykonywał wykonawca zewnętrzny na podstawie zawartych umów. W razie konieczności, wymiany wodomierzy dokonywali pracownicy Zakładu. Według wyjaśnień złożonych przez Kierownika, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nielegalnego poboru wody. Nie kierowano zawiadomień w sprawach określonych w art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(akta kontroli str. 509-518, 521, 552)

ZGKiW nie był kontrolowany przez gminę w zakresie działalności związanej ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. Kontrolę stanu sanitarnego i technicznego wodociągów publicznych Krośnica i Siedlec przeprowadził dwukrotnie PPIS (w 2019 r. i w 2020 r.). Przedmiotem tych kontroli był m.in. stan sanitarno-techniczny wodociągu, ujęć wody i zbiorników, stosowania preparatów do dezynfekcji wody i zbiorników wody, postępowania z wytwarzanymi odpadami i ściekami oraz

<sup>39</sup> Przedział ufności dla badanego parametru wynosił od 0 do 8.

dokumentacji dotyczącej stanu formalno-prawnego Zakładu. W wyniku ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wydawano zaleceń.

(akta kontroli str. 529-548)

Pracownicy Urzędu Gminy Izbicko otrzymywali roczne informacje z wykonania zadań ZGKiW, w których opisano m.in. zakres realizowanych zadań z zakresu gospodarowania wodą (np. o bieżących remontach sieci wodociągowej oraz o odczytach wskazań wodomierzy i wymianie uszkodzonych wodomierzy).

(akta kontroli str. 503-508)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzony w 2019 r. i w 2020 r. monitoring sieci wodociągowej pod kątem parametrów grupy B nie obejmował trzech z 40 parametrów, określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie jakości wody<sup>40</sup>. Pobranych próbek wody nie poddano badaniu pod względem zawartości: akrylamidu, chlorku winylu i epichlorohydryny. Ponadto w ramach badania wody pod kątem parametrów grupy A, którego wyniki udokumentowano za pomocą sprawozdań z 24 kwietnia 2020 r. (o numerach 292/W/S/OL/20 i 293/W/S/OL/20), nie określono ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze 22°C, mimo że parametr taki został wyszczególniony w ww. załączniku. Obowiązek wykonywania badań jakości wody w urządzeniach wodociągowych w zakresie określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie jakości wody wynikał z § 6 pkt 1 lit a tego rozporządzenia. W odniesieniu do braku badań wody pod kątem stężenia ww. trzech parametrów chemicznych Kierownik wyjaśnił: *Nie były przeprowadzane takie badania, gdyż laboratorium, które przeprowadza nam badania wody, nie prowadzi badań wody pod kątem tych substancji. Jednocześnie PPIS nigdy nie sygnalizował ani nie zwracał uwagi, że konieczne jest przeprowadzanie tych badań.* W odniesieniu do braku określenia liczby mikroorganizmów w 22°C wyjaśnił: *Nie wiem, dlaczego nie było przeprowadzone to badanie. PSSE w Strzelcach Opolskich nie zakwestionował przeprowadzonego badania – gdyby to zrobił, badanie zostałoby uzupełnione.*

(akta kontroli str. 372-374, 390-393, 406-408, 550-551)

2. Pomimo przekroczenia granicy wykrywalności radonu, określonej w części C załącznika nr 6 do rozporządzenia w sprawie jakości wody (wynik  $13,2 \pm 2,8$  Bq/l przy określonej w rozporządzeniu wartości równej 10 Bq/l) w ujęciu wody w Siedlcu, drugie badanie wody pochodzącej z tego ujęcia pod kątem stężenia aktywności radonu zostało przeprowadzone po upływie sześciu miesięcy od daty pierwszego badania, co było niezgodne z częścią D załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie jakości wody. Badanie to przeprowadzono dopiero 7 lutego 2019 r., mimo że powinno zostać przeprowadzone do 4 lipca 2018 r.

Jak wyjaśnił Kierownik, opóźnienie tego badania nastąpiło w wyniku zapomnienia.

(akta kontroli str. 434-451, 551)

3. Nie prowadzono pomiaru stężenia substancji promieniotwórczych pod kątem ich występowania i przekroczeń na „starym” ujęciu w Krośnicy. Zgodnie z § 36 ust. 1 w związku z § 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie jakości wody wstępny monitoring substancji promieniotwórczych powinien zostać przeprowadzony we wszystkich istniejących ujęciach wody, nie później niż do 31 grudnia 2018 r. Od wyników tego monitoringu uzależnione zostały dalsze pomiary oraz ich częstotliwość.

Kierownik wyjaśnił, że nie były przeprowadzane ww. badania, gdyż PPIS nie nakazał ich przeprowadzenia.

(akta kontroli str. 551)

<sup>40</sup> Których obowiązek badania dotyczył ZGKiW.

4. Kierownik nie poinformował PPIS o jednym przypadku, w którym woda pobrana z ujęcia w Siedlcu nie spełniała norm określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody. Według sprawozdania z 2 grudnia 2019 r. stwierdzono przekroczenie parametru mętności (10 NTU wobec zalecanej wartości do 1 NTU<sup>41</sup>).

Stosownie do § 6 pkt 2 rozporządzenia w sprawie jakości wody wewnętrzna kontrola jakości wody realizowana przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, o której mowa w art. 5 ust. 1a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, obejmuje informowanie właściwego państwowego powiatowego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego oraz wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o przekroczeniach wartości parametrycznych, m.in. dla parametrów określonych w tabeli nr 1 lp. 2 oraz w tabeli 2 – w części C załącznika nr 1 wskazanego rozporządzenia.

Kierownik wyjaśnił, że wyniki badań wody były przekazywane PPIS przez pracowników laboratorium, które wykonywało badania. Wyjaśnień tych nie potwierdził jednak PPIS. Należy również zauważyć, że przepisy rozporządzenia w sprawie jakości wody umożliwiają przekazywanie przez laboratoria, prowadzące badania jakości wody, państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym, za zgodą podmiotów zlecających badania, jedynie w przypadkach przekroczenia w badanej próbce wody wartości parametrycznych określonych w części A lub części C w tabeli 1 lp. 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia – w przypadku przekroczenia wartości parametrycznej  $\geq 10$  jtk (NPL)/100 ml lub stwierdzenia obecności w badanej próbce ciepłej wody przekroczenia parametru *Legionella* sp. powyżej 1000 jtk/100 ml lub powyżej 100 jtk/1 000 ml. Tym samym laboratorium, prowadzące badania w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody sprawowanej przez ZGKiW, nie było uprawnione do informowania PPIS o przekroczeniu zalecanej normy mętności wody.

Kierownik wyjaśnił również: *W mojej ocenie przekroczenie tego parametru nie wpływało negatywnie na jakość wody. W kolejnych badaniach mętność wody mieściła się w normie.*

(akta kontroli str. 496-498, 551)

5. Sprawozdanie z badań jakości wody pobranej z ujęcia w Siedlcu, w którym stwierdzono przekroczenie zalecanej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 godzinach inkubacji, sporządzone 7 maja 2019 r.<sup>42</sup> zostało przekazane PPIS dopiero 28 maja 2019 r., tj. po 15 dniach roboczych od jego sporządzenia. Powyższe było niezgodne z wymogiem wynikającym z § 6 pkt 9 lit. b rozporządzenia w sprawie jakości wody, zgodnie z którym sprawozdanie takie powinno zostać dostarczone właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia jego sporządzenia. Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika opóźnienie to wynikało z konieczności realizacji innych obowiązków w Zakładzie.

(akta kontroli str. 428-429, 551, 631-636)

6. W ZGKiW nie dokumentowano faktu przekazywania sprawozdań z badań jakości wody PPIS. Zgodnie natomiast z wymogami wynikającymi z § 6 pkt 9 lit. b rozporządzenia w sprawie jakości wody, ZGKiW obowiązany był przekazać PPIS sprawozdania z badań jakości wody w przypadku:

- a) przekroczenia wartości parametrycznych określonych w tabeli 2 załącznika nr 1 do rozporządzenia (mętności) – w terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia sporządzenia cząstkowego lub całościowego sprawozdania z badań jakości wody,

<sup>41</sup> Zgodnie z tabelą nr 2 w części C załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie jakości wody mętność powinna być akceptowalna przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian; zalecany zakres wartości - do 1.

<sup>42</sup> Wpływ do ZGKiW 10 maja 2019 r.

b) braku przekroczeń wartości parametrycznych - w terminie miesiąca od dnia sporządzenia sprawozdania z badań jakości wody.

W toku kontroli NIK Kierownik nie przedstawił dowodów wywiązywania się z tych obowiązków. Wyjaśnił również, że nie widział potrzeby dokumentowania faktu przekazywania sprawozdań z badań jakości wody PPIS.

(akta kontroli str. 498, 551)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach<sup>43</sup> samorządowe jednostki organizacyjne obowiązane są do zapewnienia odpowiedniej ewidencji, przechowywania oraz ochrony przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą powstającej w nich dokumentacji w sposób odzwierciedlający przebieg załatwiania i rozstrzygania spraw. Tym samym w posiadaniu kontrolowanej jednostki powinna pozostawać dokumentacja związana z przekazywaniem sprawozdań z badań jakości wody.

#### OCENA CZĄSTKOWA

W ZGKiW prowadzono monitoring sieci – automatyczny w przypadku wodociągu zasilanego z ujęcia wody w Siedlcu, a w przypadku wodociągu zasilanego z ujęć w Krośnicy średnio raz na dobę odczytywano parametry sieci, takie jak ciśnienie wody oraz natężenie przepływu wody w sieci, z urządzeń zlokalizowanych przy ujęciach. Wycieki diagnozowano na podstawie analizy wartości monitorowanych parametrów i ilości pobranej wody. W Zakładzie sprawowano kontrolę wewnętrzną jakości wody, jednak nie poddawano badaniu próbek wody pod kątem zawartości niektórych substancji. Z opóźnieniem przeprowadzono również badanie wody pod kątem stężenia aktywności substancji promieniotwórczej – radonu oraz nie prowadzono pomiarów stężenia substancji promieniotwórczych pod kątem ich występowania i przekroczeń na „starym” ujęciu w Krośnicy. Kierownik nie poinformował PPIS o przypadku przekroczenia zalecanej normy mętności wody, nie udokumentował również faktu przekazania informacji o przekroczeniach Wójtowi Gminy Izbicko. Ponadto nie udokumentowano dat, ani samego faktu przekazywania PPIS sprawozdań z badania jakości wody.

## IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi      Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski    Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Aktualizację zapisów regulaminu organizacyjnego ZGKiW w zakresie realizowanych zadań oraz podjęcie działań zmierzających do aktualizacji zapisów statutu Zakładu.
2. Zapewnienie terminowego przeprowadzania kontroli okresowych sieci wodociągowej.
3. Podjęcie działań zmierzających do wypełniania wszystkich obowiązków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych na pobór wody.
4. Zapewnienie, aby badania wody obejmowały wszystkie wymagane substancje.

<sup>43</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 164, ze zm.

5. Informowanie odbiorców wody o przekroczeniach wartości parametrów określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody.
6. Dokumentowanie działań podejmowanych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykorzystania uwag  
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 23 lipca 2021 r.

Kontroler  
Aleksandra Pawlicka  
doradca ekonomiczny

  
.....  
podpis

Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Opolu  
Dyrektor

  
DYREKTOR  
Delegatura NIK w Opolu  
.....  
podpis  
Iwona Zyman